

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1. J. S.**, bytom M., *zastúpeného AK B., s. r. o., advokátska kancelária so sídlom K.* a **2. J. S.**, bytom O., *zastúpeného Mgr. M. T., advokátom so sídlom G.*, proti žalovanému **Krajskému stavebnému úradu v Bratislave**, so sídlom Lamačská cesta 8, Bratislava, za účasti **1. Mgr. arch. I. L.**, bytom K., **2. Ing. arch. I. L.**, bytom K., **3. Ing. arch. T. Š.**, bytom H., **4. RNDr. K. Š.**, bytom H., *všetkých zastúpených spoločnosťou A. L., s. r. o., advokátskou kanceláriou so sídlom J.*, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. A/2008/1718/KIZ z 24. apríla 2008, o odvolaní žalobcu v prvom rade proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 01. júna 2011, č. k. 2S/194/2008-190, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 01. júna 2011, č. k. 2S/194/2008-190 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom v napadnutej časti trov konania rozhodol, že žalobcovia v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť účastníkom konania Mgr. arch. I. L., Ing. arch. I. L., Ing. arch. T. Š., RNDr. K. Š. náhradu trov konania vo výške 2.887 eur na účet ich právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Svoje rozhodnutie v tejto časti krajský súd odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP s poukazom na § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešným účastníkom konania, ktorých v zmysle § 250 ods. 1 OSP pribral do konania priznal právo na náhradu trov konania potrebných na účelné bránenie práva v sume zodpovedajúcej úkonom vyplývajúcim zo súdneho spisu uplatnených v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP a vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhl. č. 655/2004 Z. z.“). Priznané trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia, ktoré tvorí tarifná odmena, paušálna náhrada a daň z pridanej hodnoty, nakoľko právny zástupca účastníkov preukázal, že je platiteľom DPH.

Proti tomuto rozsudku v časti rozhodnutia o trovách konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca v prvom rade namietajúc, že ho súd zaviazal na náhradu trov právneho zastúpenia vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania), ktoré títo vynaložili v konaní, ktorých nebol žalobca v prvom rade účastníkom. Poukazoval na to, že vedľajším účastníkom (správne účastníkov konania), bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2008. Dva z týchto štyroch úkonov boli vykonané v konaní č. 1S/122/2008, t. j. v konaní, ktorého účastníkom nebol žalobca 1. v čase ich vykonania. Konanie 1S/122/2008 (navrhovateľom v danom konaní je žalobca 2.) bolo následne spojené s konaním 2S/194/2008 a konania pokračovali spojené pod sp. zn. 2S/194/2008. To však podľa žalobcu 1 určite nieje dôvod na to, aby žalobca znášal povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) za úkony vykonané ich právnym zástupcom v konaní 1S/122/2008 pred momentom, kedy bolo právoplatne spojené s konaním, ktorého je účastníkom, obzvlášť keď náhradu za obdobné úkony vedľajší účastníci (správne účastníci konania) uplatnili aj v konaní voči žalobcovi 1. Toto pochybenie súdu pri rozhodovaní o náhrade trov znamenalo, že žalobca 1. bol zaviazaný na náhradu dvoch úkonov, na ktoré určite byť zaviazaný nemal a ktoré boli vykonané v inom súdnom konaní.

Taktiež namietal, že ho súd zaviazal na náhradu trov právneho zastúpenia vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) v rozpore s § 142 ods. 1 OSP. Napádal pritom rozsah priznanej náhrady, pretože nie všetky úkony vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) boli potrebné na účelné uplatňovanie ich práv. Koncentračná zásada, ktorá platí v týchto konaniach, neumožňuje po uplynutí lehoty na podanie žaloby žalobcovi

doplňovať dôvody žaloby, prípadne ich rozširovať. Z tohto dôvodu rozhodne nie je účelným uplatňovaním práv vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) podanie štyroch písomných podaní počas konania v období medzi podaním žaloby a pojednávaním vo veci. Uviedol, že neupiera právo vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) vyjadriť sa žalobe toľkokrát, koľko považujú za potrebné, avšak vzhľadom na koncentračnú zásadu nemožno považovať okrem vyjadrenia k žalobe ostatné úkony za účelné bránenie práva. Za úkony vykonané na účelné bránenie práva možno podľa žalobcu v prvom rade považovať prevzatie a naštudovanie veci, písomné vyjadrenie k žalobe a zastupovanie na pojednávaní, čiže 3 úkony právnej pomoci. Zvyšné úkony za účelné považovať nemožno a ak ich vedľajší účastníci (správne účastníci konania) považovali za nevyhnutné, mali by ich náklady znášať sami a priznanie náhrady za opakované vyjadrenia považuje za nespravodlivé.

Žiadal preto, aby odvolací súd výrok o povinnosti žalobcu 1. nahradiť trovy konania vedľajších účastníkov (správne účastníkov konania) zmenil tak, že vedľajším účastníkom (správne účastníkom konania) prizná právo na náhradu za právne zastupovanie pri úkonoch účelne vykonaných na obranu ich práv, alebo aby výrok o náhrade trov zrušil a vrátil vec prvostupňovému súdu na opätovné rozhodnutie.

Ostatní účastníci odvolací návrh nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci je rozhodnutie o náhrade trov konania v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Nakoľko v zmysle § 246c ods. 1 veta druhá OSP opravný prostriedok v správnom súdnictve je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti (t. j. v piatej časti OSP) a § 250k OSP (ani § 250h ods. 2 veta za bodkočiarkou OSP), ustanovenie o prípustnosti odvolania neobsahuje, musel najvyšší súd najskôr vyriešiť otázku prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu krajského súdu o náhrade trov konania.

Zo striktného gramatického výkladu ustanovenia § 246c ods. 1 veta druhá OSP by sa javilo, že proti týmto rozhodnutiam nie je odvolanie prípustné, a že by bolo potrebné ho odmietnuť (§ 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá). Nakoľko však v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) jazykový výklad predstavuje iba prvotné priblíženie sa k aplikovanej právnej norme, je východiskom pre objasnenie si jej zmyslu a účelu, nie je vylúčené aj v tomto prípade použiť aj ďalšie výkladové postupy ako napr. výklad logický či výklad *ratione legis*.

Treba uviesť, že ani súdna prax najvyššieho súdu nie je v týchto prípadoch celkom jednotná a zatiaľ sa k tomuto problému explicitne nevyjadril ani ústavný súd. Napr. vo veci sp. zn. 1Sžo/105/2007, ktorá bola predmetom konania pre Ústavným súdom Slovenskej republiky, najvyšší súd preskúmal vecne odvolanie proti rozhodnutiu o trovách konania a ani ústavný súd vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 30/2009 z 27. januára 2009 nevytýkal najvyššiemu súdu, že mal odvolanie odmietnuť pre jeho neprípustnosť.

V ostatnom čase väčšina senátov správneho kolégia najvyššieho súdu odvolanie proti rozhodnutiu o trovách konania pripúšťa za použitia základných princípov riadneho fungovania súdnictva (princíp právnej istoty, právo na spravodlivý proces, právo na prístup súdu, právo na spravodlivé súdne konanie). Pri pripustení odvolania proti rozhodnutiu o náhrade trov konania možno dôvodiť aj tým, že ustanovenie § 250k OSP ako aj § 250h ods. 2 OSP upravuje síce spôsob rozhodnutia o náhrade trov konania v správnom súdnictve odlišne od všeobecnej úpravy, avšak na samotné rozhodovanie - postup pri rozhodovaní o trovách konania sa použijú ustanovenia tretej hlavy tretej časti OSP (napr. § 151 OSP, ale aj § 147 – 149 OSP).

Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu v prvom rade proti rozhodnutiu krajského súdu v časti náhrady trov konania možno pripustiť.

Z obsahu spisu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) zistil, že žalobcovia v prvom a v druhom rade podali na Krajský súd v Bratislave dve samostatné žaloby proti jednomu rozhodnutiu žalovaného č. A/2008/1718/KIZ z 24. apríla 2008 o umiestnení stavby, ktoré žaloby krajský súd uznesením č. k. 2S/194/2008-87 zo dňa 13. januára 2010 v zmysle ustanovenia § 112 ods. 1 OSP spojil na spoločné konanie, a že uznesením č. k. 2S/194/2008-105 zo dňa 10. februára 2011 v zmysle § 250 ods. 1 OSP

pribral do konania účastníkov správneho konania, ktorí sú vlastníkami nehnuteľností parc. č. X. a č. X.7 zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. X. a č. X. pre kat. úz. V., na ktorých došlo napadnutým rozhodnutím k umiestneniu stavby, a to: Mgr. arch. I. L., Ing. arch. I. L., Ing. arch. T. Š., RNDr. K. Š..

Zamietnutie žalôb krajský súd odôvodnil o. i. tým, že v konaní bolo zistené, že pozemky stavebníkov nie sú platným územným plánom určené na vybudovanie prístupovej komunikácie na pozemky parc. č. X. a X. vo vlastníctve žalobcu v 1. rade a na tento účel sa ani v minulosti nepoužívali. Právoplatným umiestnením predmetných stavieb teda nedôjde k nijakému obmedzeniu výkonu vlastníckych práv žalobcov k ich nehnuteľnostiam, ktoré by boli stavebné úrady v územnom konaní brať do úvahy, pričom trvalé a právne vymáhateľné riešenie prístupu žalobcu v 1. rade na svoj pozemok možno za danej situácie dosiahnuť buď zmluvnou dohodou účastníkov, alebo rozhodnutím civilného súdu o zriadení vecného bremena (§ 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Rozhodnutie o náhrade trov konania krajský súd odôvodnil (ako je už uvedené vyššie) ustanovením § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 246 ods. 1 veta prvá OSP s poukazom na § 250k ods. 1 OSP.

Preskúmanie zákonnosti rozhodnutí a postupov správnych orgánov verejnej správy má samostatnú povahu, preto aj správne súdnictvo upravené v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku má samostatnú povahu (§ 246c ods. 1 prvá veta OSP). Konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí a postupov podľa piatej časti OSP je špecifickým konaním. Z týchto dôvodov väčšina procesných inštitútov je v správnom súdnictve upravená osobitne a odlišne od všeobecného súdnictva.

Použitie iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku prichádza do úvahy len analogicky na základe ustanovenia § 246c ods. 1 prvá veta OSP, podľa ktorého pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Primeranosť znamená obdobné použitie, t. j. analogickú aplikáciu všeobecných ustanovení OSP, ustanovení o konaní v prvom stupni a ustanovení o opravných prostriedkoch. Primeranosť použitia týchto ustanovení je limitovaná účelom a cieľom správneho súdnictva (§ 244 OSP) a so zreteľom na tento účel ich treba aj aplikovať a vykladať.

Citované zákonné ustanovenie pripúšťa iba primerané použitie ustanovení aj o trovách konania, a to čiastočné použitie ustanovení § 137 až § 141, § 146, § 148 a § 149 a najmä § 151.

V správnom súdnictve v konaní o žalobách rozhoduje súd o náhrade trov konania predovšetkým podľa § 250k ods. 1 OSP, podľa ktorého ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania; môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Ide o osobitné ustanovenie, ktoré upravuje iba právo na náhradu trov konania úspešného žalobcu a v odseku 1 **primerané použitie ustanovenia § 142 OSP v podstate vylučuje.**

Z uvedeného je zrejmé, že podľa § 250k ods. 1 OSP v konaní o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov náhradu trov konania možno priznať **len úspešnému žalobcovi.**

Tento zúžený výklad ustanovenia § 250k OSP pri rozširovaní kompetencií správneho súdnictva spôsobuje však v praxi interpretačné i aplikačné ťažkosti. Nemožnosť priznania náhrady trov konania úspešnému žalovanému resp. účastníkom konania, ktorých súd pribral do konania podľa § 250 ods. 1 veta druhá OSP, by totiž na druhej strane mohla byť chápaná ako narušenie zásady rovnosti účastníkov konania.

V tejto súvislosti možno poukázať napr. na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. II. ÚS 56/05 z 22. júna 2005, podľa ktorého *„aj úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či sa právo na súdnu ochranu naplní reálnym obsahom (čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Prístup k súdnej a inej právnej ochrane totiž závisí aj od toho, či účastník konania má alebo nemá vytvorené ekonomické predpoklady na uplatnenia tohto základného práva bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Preto procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu bez zreteľa na jeho postavenie*

v konaní, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku platenia trov konania, za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný s uplatnením svojho procesného stanoviska a dosiahol, že sa návrh alebo žaloba proti nemu právoplatne zamietli alebo dosiahol procesný úspech iným zákonom dovoleným spôsobom“.

Právo na rozhodnutie o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997) je tiež *ratione materiae* obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (pozri bližšie Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 212/09-26).

Podľa § 250 ods. 1 veta druhá OSP súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Citované zákonné ustanovenie rozširuje okruh účastníkov konania o žalobách tak, aby účastníkmi súdneho konania mohli byť aj tí účastníci správneho konania, ktorí sami žalobu nepodali (napr. preto, že sú s rozhodnutím správneho orgánu spokojní), ale zrušením rozhodnutia správneho orgánu by mohli byť dotknuté ich práva a povinnosti. O pribratí účastníka do súdneho preskúmvacieho konania vydá súd z úradnej povinnosti uznesenie (§ 246c ods. 1 prvá veta, § 94 ods. 2 druhá veta).

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa druhej hlavy piatej časti OSP zostáva naďalej spornou otázka, či možno od žalobcu spravodlivo žiadať, aby nahradil trovy vzniknuté takémuto účastníkovi, hoci jeho pribratie do konania sám ovplyvniť nemohol.

Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení a uvedených zásad rozhodovania o trovách konania v správnom súdnictve treba vytknúť krajskému súdu, že sa v napadnutej časti rozhodnutia, na ktorú aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP s poukazom na § 250k ods. 1 OSP, dostatočne nevysporiadal s možnosťou resp. prípustnosťou priznania náhrady trov konania niekomu inému ako úspešnému žalobcovi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s ohľadom na odvolací petit žalobcu 1 uvedený v odvolaní a s poukazom na uvedené preto podľa 250ja ods. 3 veta druhá a § 221 ods. 1

písm. h/ a ods. 3 OSP musel rozhodnutie krajského súdu v napadnutej časti náhrady trov konania zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, v ktorom tento predovšetkým zhodnotí možnosť priznania náhrady trov konania inému účastníkovi a o náhrade trov konania znova rozhodne tak, aby rozhodnutie zodpovedalo zákonu. Krajský súd sa v kladnom prípade vyporiada aj s námietkami žalobcu 1 vznesenými v odvolaní a svoje rozhodnutie i náležite odôvodní.

V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. októbra 2011

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Petra Slezáková